

Ніколаєнко Ярослава Миколаївна

науковий співробітник

Державної науково-педагогічної бібліотеки України

імені В.О. Сухомлинського НАПН України

м. Київ, Україна

yaroslava.dnpb@gmail.com

ЕЛЕКТРОННЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ: СВІТОВІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ОНЛАЙН-ОСВІТИ

Криза, яку спричинила пандемія COVID-19 зумовила розвиток дистанційного навчання в усьому світі, не оминула ця тенденція й Україну. Електронне навчання різко змінило ландшафт освіти. Сьогодні дистанційна освіта зазнає істотних змін, що свідчить про її дедалі зростаючий попит на ринку освітніх послуг. Розвиток дистанційної освіти стикається з такими проблемами, як швидке зростання потреби у навчанні, відповідне технологічне забезпечення навчання та адаптація навчання до сучасних технічних вимог. Існує багато інтерпретацій понять електронне навчання, цифрове навчання, онлайн-навчання і т.д. Є також суміжні напрямки, такі як дистанційне навчання, освіта дорослих або навчання впродовж життя.

Організація освітнього процесу в умовах віддаленості один від одного його учасників та їх як правило опосередкованої взаємодії в освітньому середовищі, яке функціонує на базі сучасних освітніх, інформаційно-комунікаційних (цифрових) технологій називається дистанційним навчанням [1]. Переваги дистанційного навчання: інтерактивність, гнучкість навчання, модульний принцип, індивідуалізація навчання, економічність дистанційного навчання, інформаційна забезпеченість дистанційного навчання, більша ефективність, ніж у традиційних засобів навчання.

Досліджено, що світові тенденції розвитку дистанційної освіти здійснюються в таких напрямках як: адаптивне або персоналізоване навчання; розширена, віртуальна та змішана реальність AR/VR/MR; розумні помічники / чат-боти; гейміфікація та навчання на основі ігор; мікронавчання; підбір матеріалів контенту для навчання; інтерактивне навчання на основі відео; соціальне навчання, штучний інтелект та допомога учням у навчанні [2,3,4]. Розглянемо їх більш детально.

1. Адаптивне або персоналізоване навчання. Адаптивна побудова спеціальних занять для учнів враховує їх унікальні потреби за допомогою персоналізованого зворотного зв'язку. Відбувається адаптація навчального процесу до потреб учня, яка в майбутньому дає плідні результати. Адаптивне або персоналізоване навчання означає налаштування наявних модулів з урахуванням конкретних потреб у навчанні окремих груп.

2. Мікронавчання — короткі форми навчання, що використовують мікрозміст (маленькі частини інформації, як от записи в блозі чи вікі-сторінки) та складаються з дрібних, пов'язаних між собою або слабпов'язаних занять. Мікрозміст — маленькі шматочки інформації з конкретною ідеєю чи темою. Його інструментами, як правило, є короткі відеоролики, але сьогодні вони включають інтерактивні відео, короткі ігри, вікторини чи навіть інтерактивну інфографіку матеріалів. Матеріали таких мікротренінгів доступні на будь-якому пристрої, тому попит на них буде зростати внаслідок збільшення використання смартфонів.

3. Гейміфікація та навчання на основі гри. Стратегія гейміфікації передбачає нагородження гравців після завершення кожного завдання або модуля. Це гарантує, що учні залишаються залученими у навчальний процес та відчувають себе винагородженими під час їх навчання. Навчальні платформи сьогодні вводять кілька нових функцій та розробляють схеми, які допомагають учням здійснювати прогрес

у навчанні. Метод вже дав чудові результати, підтримуючи учнів мотивованими та зацікавленими. Навчальний досвід дає студенту чіткі та складні цілі у віртуальних ігрових рамках, вимагає високого ступеня студентської взаємодії та пропонує інформативні відгуки про результати діяльності студентів.

4. Розширена, віртуальна та змішана реальність (AR / VR / MR). Разом із системами управління навчанням змінюватимуться і навчальні матеріали. Час нудних презентацій та невідповідних цільових матеріалів поринув у минуле. Навчання є емоційним, а також когнітивним, і воно краще відбувається, коли учні беруть участь через внутрішній інтерес та значущі програми. Використовуючи дві технології одночасно, студенти можуть моделювати реальне середовище, отримуючи більше практичного навчання. У віртуальній реальності середовище імітується, тоді як у розширеній — інформація базується на наявному середовищі.

5. Розумні помічники / чат-боти. Ще однією тенденцією, яка набирає популярності, є використання чат-ботів для онлайн навчання. Чат-боти використовуються у багатьох сферах, таких як продаж та маркетинг, соціальні медіа та CRM-системи, але їх не так багато використовували для навчання. Водночас чат-боти пропонують великі можливості для збільшення зворотнього зв'язку між учнем та викладачем.

6. Соціальне навчання. Соціальне навчання — це форма непрямого навчання. Іншими словами, це стосується абстрактного навчання з боку інших людей та взаємодії з ними. Деякі можуть подумати, що єдиним способом соціального навчання може бути навчання особисто, але це не завжди так. Елементи соціального навчання вже інтегровані в електронне навчання. Класи в режимі реального часу — це одна з таких практик, яка дозволила учням взаємодіяти в багатих соціальних умовах навчання.

Цифрові інструменти дозволяють учням зв'язуватися між собою. Важливі дискусії між учнями завжди є неодмінною умовою навчання, і галузь працює над тим, щоб внести все більше і більше позитивних змін,

щоб пов'язати учнів, щоб вони нічого не пропустили. Коли навчання ділиться між однолітками, ефективність всього процесу зростає. Це допомагає мотивувати їх різними інструментами навчання, які можуть підвищити їх продуктивність.

7. Підбір матеріалів контенту для навчання. Ефективний підбір вмісту має велике значення для розробки успішного навчального курсу. Це важка робота для викладачів, оскільки вона безпосередньо пов'язана з досягненням навчальних цілей. Зрештою, для освітян дуже важливо підтримувати організований процес зберігання, підбору та обміну інформацією.

8. Штучний інтелект та допомога учням у навчанні. Штучний інтелект входить до простору онлайн-освіти. Штучний інтелект використовується для прогнозування поведінки учнів та персоналізації навчання на основі вибраних ними модулів та труднощів або проблеми, які вони подолали. Боти з голосовим керівництвом також допомагають студентам пошук ключового змісту в модулях. Це супроводжується допомогою роботів для дітей та людей з особливими потребами з метою отримання нових знань та навички. Використання штучного інтелекту буде дуже сильною тенденцією, яка принципово змінить навчання і навколишнє середовище.

Тенденції, описані вище, будуть в основному впливають на освітню галузь в цілому, стаючи таким чином все більше і більше потужними з плином часу. Розвиток онлайн-освіти допомагає розв'язувати різні проблеми, пов'язані з навчанням, такі як проблеми з часом та витратами, які раніше використовувались для обмеження навчальних шляхів учнів. Важливість онлайн-освіти — це те, що не можна оминати в поточний проміжок часу. Навчання — це безперервний процес, необхідний людям усіх верств суспільства для різних цілей у своєму житті. Воно не повинно бути прив'язане лише до академічних занять, а перетворитись на процес освіти впродовж життя.

Література

1. Деякі питання організації дистанційного навчання [Електронний ресурс]: Наказ Міністерства освіти і науки України від 08.09.2020 р. № 1115// Законодавство України / Верхов. Рада України. – Текст. дані. – Київ, 2020. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0941-20#n2>
2. Kharkovyna O. “Top eLearning Trends Shaping 2019”, [Електронний ресурс] Hackernoon.com. 2019. URL: <https://hackernoon.com/top-elearning-trends-shaping-2019-5aaa33920cf8>.
3. Wotto M. The future high education distance learning in Canada, the United States, and France: Insights from before COVID-19 secondary data analysis. Journal of Educational Technology Systems. 2020. №49. С. 262–281.
4. Zakota Z. Current Trends in E-Learning Development. ENTRENOVA - ENTERPRISE RESEARCH INNOVATION. 2019. URL: <https://econpapers.repec.org/bookchap/zbwentr19/207720.htm>.